

Skjøtselsnotat for Østebø, Risør kommune, Agder fylke

Oppfølging av tradisjonell slåttemark

Maria K. Hertzberg / Anders Thylén / Alexander Nilsson

Skjøtselsnotat for Østebø, Risør kommune, Agder fylke

Forfattere: Maria K. Hertzberg / Anders Thylén / Alexander Nilsson

Publisert: 20.06.2022

Antall sider: 27 sider

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Statsforvalteren i Agder

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Hertzberg, M. K., Thylén, A. og Nilsson, A. 2022. Skjøtselsnotat for Østebø, Risør kommune, Agder fylke. Biofokus rapport 2022-035. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Slåttemark i Risør kommune / Grov nattfiol / Hundekjeks / Storblåfjær / Småengkall.
Foto: Maria K. Hertzberg

Biofokus rapport 2022–035

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-071-7

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

Forord

Skjøtselsnotat for Østebø i Risør kommune er utarbeidet av Biofokus på oppdrag fra Statsforvalteren i Agder. Notatet gir faglig funderte anbefalinger for restaurering og skjøtsel av den trua naturtypen slåtte-mark, og er i samsvar med handlingsplanen for Utvalgt naturtype slåtte-mark. Den baserer seg på feltebefaring og intervjuer med grunneieren.

Lokaliteten har fått lokal verdi (C-verdi) og er dermed ikke utvalgt naturtype, og rapporten er ikke en fullstendig plan. Rapporten er rettet mot den som skal utføre skjøtsel og forvaltningen, og omhandler naturgrunnlaget og dagens drift i området, samt beskrivelsen av konkrete restaurerings- og skjøtselstiltak innenfor lokalitetene.

Som vedlegg finnes en beskrivelse av de verdifulle naturtypene som inngår i drifta. Den genererer i hovedsak informasjon rettet inn mot forvaltning, inkludert søkbare egenskaper for området i Miljødirektoratets naturbase.

Biofokus takker Statsforvalteren i Agder for godt samarbeid i prosessen med skjøtselsnotatet. Vi takker også grunneier og skjøtselsansvarlig Paul Aakerøy for faktaopplysninger, god dialog og verdifulle innspill til planen.

Oslo, 20. juni 2022

Maria K. Hertzberg

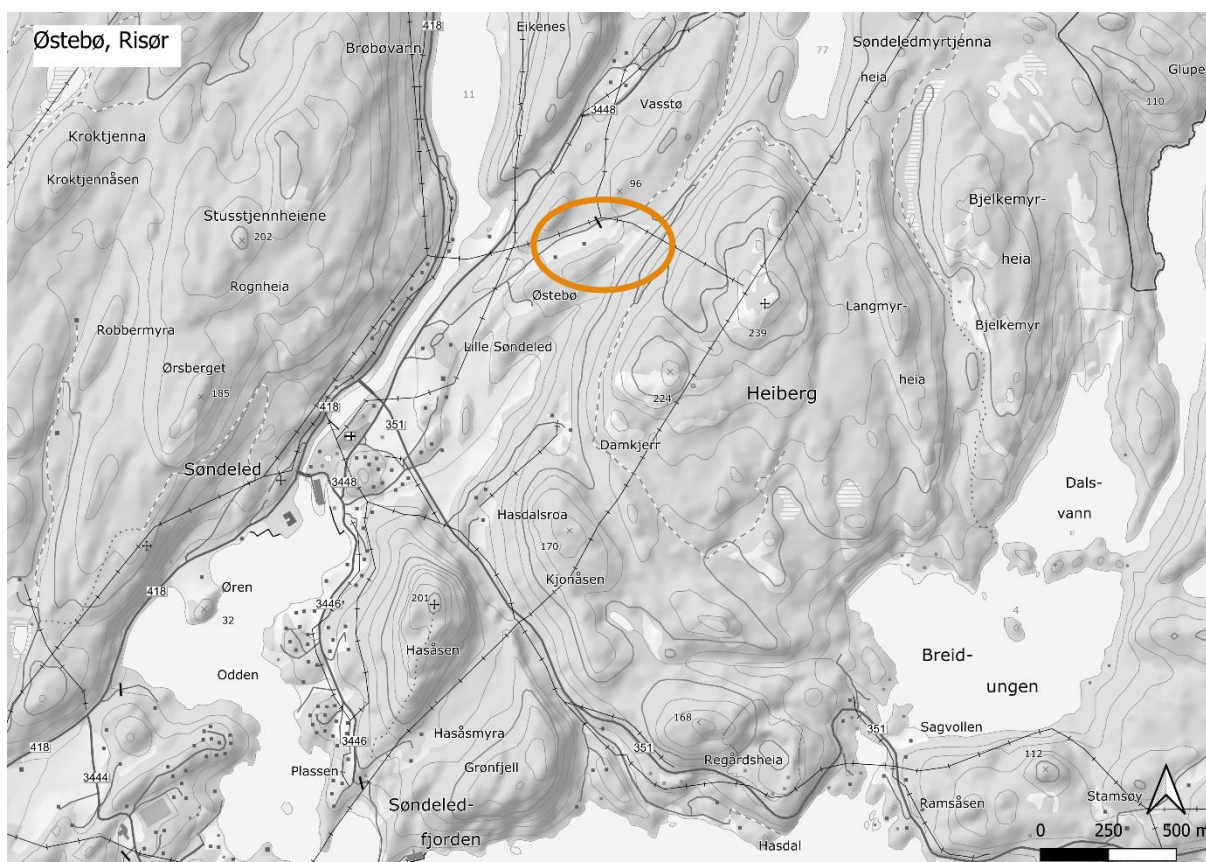
Bilde fra Østebø 2.

Innhold

1	Innledning	5
2	Status	7
3	Skjøtselstiltak	10
3.1	Mål for tiltak/restaurering	10
3.2	Aktuelle skjøtselstiltak	11
3.3	Oppfølging	12
4	Kilder	13
5	Vedlegg	14
5.1	Bilder	14
5.2	Naturtypelokalitet(er)	19
5.3	Artsliste	21
5.4	De mest artsrike delene innenfor sone 1	25

1 Innledning

Skjøtselsnotat for lokalitet Østebø i Risør kommune er laget av Biofokus ved Maria K. Hertzberg, på oppdrag for Statsforvalteren i Agder. Anders Thylén og Alexander Nilsson (også i Biofokus) har bidratt i feltarbeidet. Notatet gir faglig funderte anbefalinger for restaurering og skjøtsel av den trua naturtypen slåtte-mark, og er i samsvar med handlingsplanen for Utvalgt naturtype slåtte-mark. Lokaliteten ligger i Risør kommune, ved Brøbovann i Søndeled, gårds- og bruksnummer 52/17. Den består av to engteiger som ligger i tilknytning til bygningene. Notatet baserer seg på feltbefaring 21. juni 2021, og samtale med grunneier Paul Aakerøy. Kartleggingsmetodikk følger Miljødirektoratets instruks basert på NiN2 (heretter omtalt som MI) (Miljødirektoratet 2021), engene er i tillegg vurdert etter DN Håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007) for å se om de kvalifiserer til utvalgt naturtype.

Figur 1. Det undersøkte området ligger nordøst for Søndeled.

Det er ikke registrert slåtte-mark på lokaliteten fra før, og det er ingen tidligere registreringer i Naturbase i området, men grunneier har registrert en del arter i ulike artsgrupper (både karplanter og insekter) på engene opp igjennom. Engene i området er i denne omgang registrert som slåtte-mark med høy lokalitetskvalitet. De er vurdert å ha lokal verdi (C-verdi) etter DN Håndbok 13. De oppfyller dermed per i dag ikke forskriftens krav til utvalgt naturtype. Engene er likevel i en fase av restaurering, og det er sannsynlig at de kan få høyere status i løpet av få år med skjøtsel.

Området ligger i et lite dalføre nordøst for Søndeled, og er omkranset av skog. Berggrunnen består dels av kvartsrike gneiser, dels av båndgneis (NGU 2022a), som i utgangspunktet utgjør et fattig grunnlag

for vegetasjonen. Jordsmonnet er tynt til usammenhengende og består av hav- og fjordavsetning og strandavsetning (NGU 2022b).

Rett ved lokaliteten ligger lille Sønedeled, en gård som ble skilt ut som egen gård fra Sønedeled allerede i 1647 (Jakobsen m.fl. 1973). Sønedeled gård er den eneste i sitt sogn som er omtalt i så gamle dokumenter at man kjenner den gammelnorske formen for navnet. I 1320 ble gården omtalt som Sundaleidi og i 1322 Sundaleid. Til lille Sønedeled hørte det tidligere med flere husmannsplasser, blant annet plassen Østebø. Østebø har vært boplass for flere familier i mer enn 200 år og her har trolig bruken av arealene oppigjennom vært en kombinasjon av åkerbruk, slått og beite.

Dagens grunneier tok over gården i 2014. På arealene som er undersøkt var det slåttemark fram til 1980-tallet, deretter ble engene pløyd og gjødsla fram til ca. 2000. Det ble utført slått alle åra etter 2000, for det meste slått for fôrproduksjon (rundballer). Siden nåværende grunneier tok over for 8 år siden, har de ryddet en del, samt hatt sau på beite (som de låner) og nå også geiter. Dagens grunneier begynte med dyr på beitet først i 2018. Fra 2018 og fram til nå har de lånt ca. 15-20 sau hvert år. Grunneier gjerder inn mindre områder om gangen, slik at disse beites godt ned av sauene. Jordene nord for huset og øst for huset er blitt slått og høstbeitet av sau. Det er også tre geiter som beiter der de rydder. De sandige områdene rett nordøst for husene er bare slått siden 2000 etter at det tidligere ble pløyd og gjødsla. Det ble brukt beitepusser på deler av arealet i Østebø 1 i 2020. På hele enga er det plukket høymole hvert år, og arten er redusert med 50 % siden oppstart.

I tillegg til å slå engene har grunneier skapt flere andre habitater til glede for ulike arter og artsgrupper. De legger igjen en del død ved på strategiske steder, dette kan være viktig f.eks. for insekter som er avhengig av både solvarme urterike blomsterenger og død ved i ulike deler av livssyklusen. Det meste av kvist fra rydding blir fjernet, men de lager også noen mindre kvisthauger for å lage variasjon i habitater. I 2022 ble det startet opp nystyring av fire asketrær, og grunneier har også startet på rolig tilbakeskjæring av en gammel styringssele.

Figur 2. Ortofoto fra Østebø. Øverst fra 1970 nederst fra 2021. Engene ser ut til å ha hatt samme utstrekning siden 70-tallet. Ø 1 og Ø 2 markert i kartene er henholdsvis engene Østebø 1 og Østebø 2.

2 Status

Begge engene, både Østebø 1 og 2, er etter MI kartlagt som slåttemark med høy lokalitetskvalitet (Tabell 1). Lokalitetene har fått god skår på tilstandsvurderingen da de skjøttes med årlig slått. På naturmangfoldvurderingen har lokalitetene fått moderat skår på grunn av antall habitatspesifikke arter og/eller størrelse. Etter DN-Håndbok 13 vurderes engene som slåttemark med lokal verdi (C-verdi) og er derfor foreløpig ikke utvalgt naturtype. Beskrivelse etter MI, samt en tilleggsvurdering etter DN Håndbok 13 vises i vedlegg 1. Arealer som er avgrenset som slåttemark etter MI er noe mindre enn arealene som er tatt med i beskrivelse av skjøtselssoner i dette notatet, hvor arealer som har preg av mer gjødselspåvirkning og intensiv bruk er utelatt fra MI (Figur 3).

Tabell 1: Naturtypelokaliteter etter MI, kartlagt i 2021 innenfor undersøkelsesområdet på Østebø. Tilleggsvurdering etter DN13 er også oppgitt, samt areal av naturtypen per 2021 og potensielt areal etter restaurering.

NIN-ID	LOKALITET	NATURTYPE	LOKALITETSKVALITET MI	VERDI DN13	NÅVÆRENDE AREAL (DAA)	AREAL (ETTER EVENTUELL RESTAURERING)
NINFP2110018275	Østebø 1	D2.1 Slåttemark	Høy kvalitet	C	2,9	4,3
NINFP2210073360	Østebø 2	D2.1 Slåttemark	Høy kvalitet	C	6,4	12,5

Enga Østebø 1 har etter MI et areal på ca. 2,9 daa, mens arealene som omhandles i dette notatet er på ca. 4,3 daa. Østebø 1 består iht. Natur i Norge (NiN) (Bratli et al. 2019) av svakt kalkrik eng med svakt preg av gjødsling (T32-C-21) og intermediær eng med svakt preg av gjødsling (T32-C-6). I kanter er det

det mindre partier som er noe tørrere og med mindre preg av gjødsling. Lokaliteten bærer preg av å være brukt mer intensivt tidligere. Vanlige arter i enga er arter som liker noe mer næringsrike og fuktige/friske forhold slik som sølvbunke, hundegras, hundekjeks, engsyre, løvetann, høymole, skvallerkål, fuglevikke, gulflatbelg, rødsvingel, rødkløver, engsoleie, grasstjerneblom, blåkoll, gullris, firkantperikum, harestarr, tveskjeggveronika og enghumleblom. I mindre partier i kanter er det også noe einstape. I tillegg er det innslag av mer krevende engarter slik som grov nattfiol (*) (en del), prestekrage (*), gulaks (*), legeveronika (*), hårsveve (*), jonsokkoll (*), tepperot (*), småengkall (*), føyblom, bakkefrytle (*), markjordbær, bleikstarr, tiriltunge (*), rødknapp (*), engsmelle, engknoppurt (*), blåknapp (*), knollerteknapp (*), skjermesveve og smalkjempe (*). Av disse er det registrert 15 kjennetegnende/tyngdepunkt-/skillearter (*) for ugjødsel eng. Grunneier talte 250 individer av grov nattfiol på enga i 2020. Dette var det største antallet siden de begynte å slå. Det var også mye grov nattfiol ved befarung i 2021.

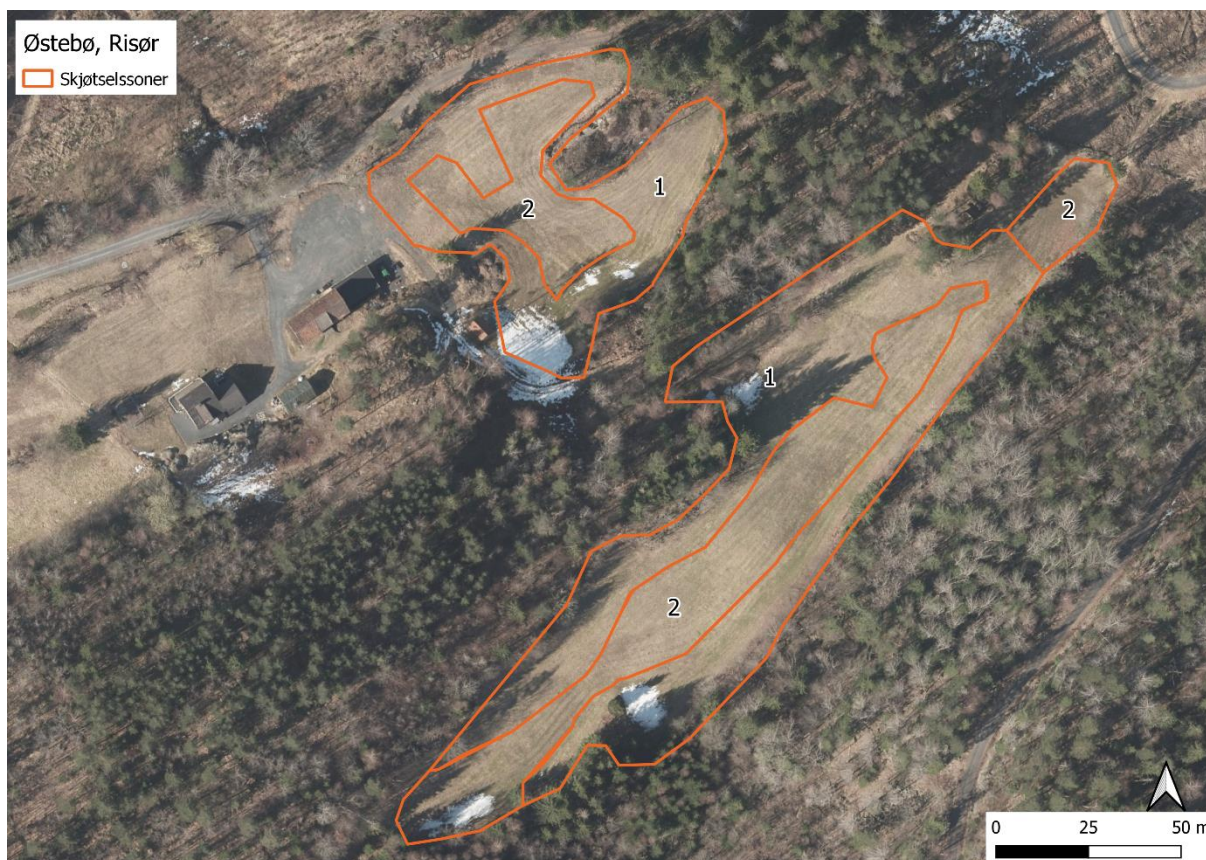
Enga Østebø 2 har etter MI et areal på ca. 6,4 daa, mens arealene som omhandles i dette notatet er på ca. 12,5 daa. Østebø 2 består iht. Natur i Norge (NiN) av svakt kalkrik eng med svakt preg av gjødsling (T32-C-21) og intermediær eng med svakt preg av gjødsling (T32-C-6). Noe tørrere engpartier finnes i sørvendte kanter. Lokaliteten bærer noe preg av å være brukt mer intensivt tidligere og i større partier er det en del hundekjeks, løvetann, skvallerkål, høymole, hundegras, engsyre, gjerdevikke, blåkoll, enghumleblom, engsoleie, i partier også noe mjørdurt, skogstorkenebb og einstape. Særlig i de midtre delene hvor det er friskere er det mye hundekjeks, skvallerkål og store gras. Mer krevende engarter forekommer for det meste i kanter, og i partier hvor det er bedre drenering. Her er blant annet grov nattfiol (*) (en del), storblåfjær (*), hårsveve (*), tepperot (*), tiriltunge (*), smalkjempe (*), prestekrage (*), blåknapp (*), skjermesveve, bakkefrytle (*), rødknapp (*), legeveronika (*), knollerteknapp (*), skogkløver, gulaks (*), jonsokkoll (*), hvitmaure (*), skogsveve, firkantperikum, engknoppurt (*), blåknapp (*), nyseryllik og markjordbær. Av disse er det registrert 17 kjennetegnende/tyngdepunkt-/skillearter (*) for ugjødsel eng.

Rødknappsandbie (CR) ble registrert i slåtteengene på Eikenes rett nordvest for Østebø i 2021 (Langmo 2022). Rødknappsandbie krever partier med naken sand i kombinasjon med forekomster av rødknapp og blåknapp for å trives. På Østebø er det i partier sandig og mindre forekomster av både rødknapp og blåknapp og det kan tenkes at arten også kan forekomme her. Dette støttes også av at det er under 1 km fra denne lokaliteten til slåtteengene på Eikenes.

Figur 3. Avgrensninger av slåtteområdene på Østebø etter MI. Begge enger har fått høy lokalitetskvalitet etter MI. Arealer som ikke er med bar fortsatt preg av å ha vært noe mer intensivt drevet med mye hundekjeks, løvetann, skvallerkål, høye gras m.m. Arealer som er med i skjøtselen inkluderer også disse arealene.

3 Skjøtselstiltak

Figur 4. Skjøtselssoner som omtales videre.

3.1 Mål for tiltak/restaurering

Hovedmål: Restaurere og ivareta et verdifullt kulturlandskap med slåtteeenger med tilhørende arts mangfold, gjennom aktiv skjøtsel.

Delmål:

- Øke andelen arter knyttet til ugjødsle semi-naturlig eng slik som grov nattfiol, storblåfjær, hårsveve, tepperot, tiriltunge, smalkjempe, prestekrage, blåknapp, rødknapp, legeveronika, knollerteknapp, gulaks, jonsokkoll, hvitmaure, skogsveve, engknoppurt, blåknapp, småengkall og markjordbær.
- Redusere mengden storvokste gjengroingsarter og nitrofile arter som hundekjeks, skvallerkål, løvetann, hundegras, høymole og einstape.
- Tilrettelegge for flere artsgrupper med å skape flere habitater.

3.2 Aktuelle skjøtselstiltak

Lokaliteten trenger noe restaurering og fortsatt slått for om mulig øke verdien av slåttemarkene. Sonene under henviser til nummereringen i Figur 4. Sone 1 er de arealene som har slåttemarkkvalitet per i dag. Sone 2 er arealer mer prega av gjødsling, men som med restaurering på sikt vurderes å kunne oppnå status som slåttemark.

Ved prioritering av arealer for skjøtsel med tradisjonell slått, bør arealene innenfor sone 1 prioriteres før arealene innenfor sone 2. Dersom det blir vanskelig å prioritere alt av areal innenfor sone 1 bør de mest artsrike arealene prioriteres først (se vedlegg 5.4 med omtrentlige avgrensninger). Det bør også prioriteres å fjerne utskyggende trær i kanten av engene, særlig mot sør og vest.

Sone 1 (6,4 daa + 3 daa):

- Årlig slått, etter at de fleste engplantene har avblomstret, oftest ikke før 15. juli. Slåttetidspunktet vil variere fra år til år ut fra variasjoner i været og vekstsesongen. Slå ikke lavere enn 5 cm (ikke plenkort) for å skåne engplantene. Høyet bakketørkes i 2-3 dager. Vend gjerne høyet 1-2 ganger i løpet av bakketørkeperioden, det kan bidra til å spre frøene. Rak sammen høyet og fjern det fra enga. Rak grundig for at frøene skal komme i kontakt med jorda og for å fjerne eventuell mose. Ved dårlig vær bør vått høy ikke bli liggende så lenge at det går i oppløsning og tilbakefører næring til enga. Raking/riving som danner små sår i vegetasjonsdekket er viktig for at frø av urter skal kunne frø seg effektivt.
- Etterbeite med sau/geit på høsten etter slått.
- Gjødsel må ikke brukes på engene, men gjødsel som kommer fra dyra på høstbeite kan bli liggende.
- Områdene kan slås med tohjulsslåmaskin, ljà eller ryddesag med blad. Ikke bruk tunge maskiner som kan påføre komprimering av jorda og kjøreskader.
- Følge med på antall grov nattfiol, samt andre krevende engarter. Disse skal ha gode bestander.

Sone 2 (1,4 daa + 0,5 daa + 3,2 daa):

- Årlig restaureringsslått. Det utføres to slåtter, hvor første slått gjennomføres i juni (før St. hans) og andre slått etter 15. juli hvor etterveksten bestemmer slåttetidspunktet. Det er ved restaureringsslått viktig at slåttmateriale fjernes rett etter slått for å forhindre frøspredning av de uønskete artene og begrense gjødseleffekten ved nedbryting av materialet.
- Det er mindre partier med høyvokst vegetasjon også innenfor sone 1, disse skjøttes likt som i punktet over.
- Etterbeite med sau/geit på høsten etter 2. slått.
- Restaureringsperioden anslås å vare i 3-4 år før bestanden av gjengroingsarter/nitrofile arter er betydelig redusert, men dette må tilpasses virkningen av restaureringsslåtten.

- Dersom bestanden av hundekjeks og skvallerkål ikke reduseres anbefales det å kutte/slå av blomsterstenglene like under blomsterstanden ved full blomstring. Plantene skal ikke kuttes nede ved bakken, da dette stimulerer planten til å sette ekstra mange sideskudd. Om det viser seg at dette ikke holder, bør en vurdere mekanisk bekjempelse av røttene i tillegg til slått og luking.
- Gjødning må ikke brukes på engene, men gjødning som kommer fra dyra på høstbeite kan bli liggende.
- Områdene kan slås med tohjulsslåmaskin, ljå eller ryddesag med blad. Ikke bruk tunge maskiner som kan påføre komprimering av jorda og kjøreskader.
- På sikt kan høy fra sone 1 legges i egnede arealer i sone 2.

Andre tiltak:

- Fortsette å skape habitater for ulike artsgrupper. Legge død ved på solbelyste plasser utenfor engene, ha noen små kvisthauger utenfor engene (passe på at det ikke blir næringstilsig til engene). Graner i kanten av engene kan ringbarkes, når de detter ned kan de plasseres en solbelyst plass utenfor engarealene.
- Fortsette med styving på de nystyvete askene. Fortsette styving på gammel styvingssele – dette må gjøres forsiktig.
- Åpne opp og fjerne trær i kanter av engene, særlig mot sør og vest. Dette vil gi mer lys og varme til engene. Trær bør fjernes gradvis over flere år for å forhindre oppgjødsling. Osper ringbarkes, gran kan også gjerne ringbarkes (se over ang. habitatskapende tiltak). Bør gjøres på frossen mark.

3.3 Oppfølging

Slåttemarkene bør rekartlegges/revurderes etter ca. 3-4 år, for å vurdere om de kan ha status som utvalgt naturtype (minimum B-verdi). Engene har absolutt kvaliteter som kan videreutvikles med målrettet skjøtsel. Ved rekartlegging må det også undersøkes om tiltakene har hatt god effekt, og om det evt. er behov for å justere tiltakene i planen.

4 Kilder

- Artsdatabanken og GBIF Norge. 2022. Artskart - internetportal for artssøk.
<http://artskart.artsdatabanken.no/>
- Bratli, H., Halvorsen, R., Bryn, A., et al. 2019. Beskrivelse av kartleggingsenheter i målestokk 1:5000 etter NiN (2.2.0). Utgave 1, kartleggingsveileder nr 4, Artsdatabanken, Trondheim.
https://www.artsdatabanken.no/Files/29653/Beskrivelser_av_kartleggingsenheter_m_lestokk_1_5000.pdf
- Direktoratet for Naturforvaltning. 2007. Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13. 2. utgave 2006 (oppdatert 2007). DN-håndbok 13.
https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/54/handbok-13-080408_low.pdf
- Miljødirektoratet. 2021. Kartleggingsinstruks - Kartlegging av terrestriske naturtyper etter NiN2., s.374.
<https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2021/februar-2021/kartleggingsinstruks---kartlegging-av-terrestriske-naturtyper-etter-nin2/>
- NGU. 2022a. Interaktivt berggrunnskart fra Norges geologiske undersøkelser sin digitale karttjeneste.
<https://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>
- NGU. 2022b. Interaktivt løsmassekart fra Norges geologiske undersøkelser sin digitale karttjeneste.
http://geo.ngu.no/kart/losmasse_mobil/

5 Vedlegg

5.1 Bilder

Figur 5. Grov nattfiol er ganske vanlig i større partier. Foto: Maria K. Hertzberg.

Figur 6. Fra nordvestre deler av Østebø 1. Produktive og høyvokste arealer som er utelatt fra MI-avgrensingen. UTM sone 32 Ø 505534 N 6514460, sett mot nordøst. Foto: Maria K. Hertzberg.

Figur 7. Øvre: Fra Østebø 1, litt mer artsrikt i tørre kanter. UTM sone 32 Ø 505552 N 6514479, sett mot øst. Nedre: Fra nordøstre deler av Østebø 2. UTM sone 32 Ø 505626 N 6514399, sett mot nordøst. Foto: Maria K. Hertzberg.

Figur 8. Øvre: Fra Østebø 2, i partier er det en del skvallerkål. UTM sone 32 Ø 505701 N 6514440. Nedre: Arealer som er utelatt fra MI-avgrensingen til Østebø 2 har en del hundekjeks. UTM sone 32 Ø 505607 N 6514350, sett mot sørvest. Foto: Maria K. Hertzberg.

Figur 9. Øvre: Sørvestre/nedre deler av Østebø 2. UTM sone 32 Ø 505522 N 6514289, sett mot nordøst/oppover enga. Nedre: Østebø 1, bilde tatt ved husene. UTM sone 32 Ø 505517 N 6514432, sett mot øst. Foto: Maria K. Hertzberg.

Figur 10. Rett øst-nordøst for bygningene er det sandig og det var også innslag av rødknapp, mulig potensiale for rødknappsandbie? UTM sone 32 Ø 505512 N 6514438. Foto: Maria K. Hertzberg.

5.2 Naturtypelokalitet(er)

Figur 11. Kart over naturtypeavgrensningene i området.

Østebø 1

NiN-ID: NINFP2110018275

Naturtype: D2.1 Slåttemark (ntyp_D02_01)

Kartlagt: 21/06/2021

Nøyaktighet: Meget god (5 - 20m)

Størrelse: 2995 m²

Tilstandsvurdering: God

Naturmangfoldvurdering: Moderat

Samlet lokalitetskvalitet basert på Miljødirektoratets instruks: Høy lokalitetskvalitet

Tilstand beskrivelse: Lokaliteten er intakt semi-naturlig eng som skjøttes med årlig slått (ekstensiv bruk). Dette gir god skår på tilstand. Lokaliteten bærer noe preg av å være brukt mer intensivt tidligere.

Naturmangfold beskrivelse: Lokaliteten er liten, men med nok habitatspesifikke arter til å komme opp på moderat skår på naturmangfold (9 stk.). Her er arter som legeveronika, hårsveve, jonsokkoll, prestekrage, tepperot, småengkall, markjordbær, bleikstarr, grov nattfiol, skogkløver m.m.

Verdivurdering basert på DN-Håndbok 13: Etter faktaark for slåttemark fra 2018 oppnår lokaliteten høy vekt på areal (godt over 1 daa) og middels vekt på typevariasjon da enda i noe grad har varierende næringsforhold. Den oppnår middels til lav vekt på tyngdepunkter, da rundt 15 arter er registrert, men

hvor disse forekommer relativt fåtallig. Det er ikke registrert rødlistede arter. Den oppnår lav til middels vekt på tilstand og påvirkning da hele lokaliteten er slått de seinere åra og høyet fjerna, men større deler er mer næringsrike og bærer preg av å ha vært pløyd og gjødslet tidligere. Til sist oppnår den middels vekt på landskapsøkologi, da det ligger slåttemark under 1 km fra denne lokaliteten. Samlet sett oppnår lokaliteten verdien lokalt viktig – C, da større deler av enga fortsatt bærer preg av å ha vært pløyd og gjødslet tidligere. Verdien kan styrkes ytterligere gjennom videre målrettet restaurering.

Østebø 2

NiN-ID: NINFP2210073360

Naturtype: D2.1 Slåttemark (ntyp_D02_01)

Kartlagt: 21/06/2021

Nøyaktighet: Meget god (5 - 20m)

Størrelse: 6371 m²

Tilstandsvurdering: God

Naturmangfoldvurdering: Moderat

Samlet lokalitetskvalitet basert på Miljødirektoratets instruks: Høy lokalitetskvalitet

Tilstand beskrivelse: Lokaliteten er intakt semi-naturlig eng som skjøttes med årlig slått (ekstensiv bruk). Dette gir god skår på tilstand. Lokaliteten bærer noe preg av å være brukt mer intensivt tidligere. I partier er det en del hundekjeks, løvetann og skvallekål.

Naturmangfold beskrivelse: Lokaliteten får moderat skår på naturmangfold pga. størrelse og antall habitatspesifikke arter (9 stk). Av arter finnes blant annet grov nattfiol, storblåfjær, hårsveve, tepperot, tiriltunge, smalkjempe, prestekrage, blåknapp, skjermesveve, bakkefrytle, rødknapp, legeveronika, knollerteknapp, skogkløver, mjøddurt, gulaks, jonsokkoll, skogsveve, firkantperikum, engknoppurt, blåknapp.

Verdivurdering basert på DN-Håndbok 13: Etter faktaark for slåttemark fra 2018 oppnår lokaliteten høy vekt på areal (godt over 1 daa) og middels vekt på typevariasjon da enga i noe grad har varierende næringsforhold. Den oppnår middels vekt på tyngdepunktarter, da rundt 17 arter er registrert, men hvor disse forekommer relativt fåtallig. Det er ikke registrert rødlistede arter. Den oppnår lav til middels vekt på tilstand og påvirkning da hele lokaliteten er slått de seinere åra og høyet fjerna, men større deler er mer næringsrike og bærer preg av å ha vært pløyd og gjødslet tidligere. Til sist oppnår den middels vekt på landskapsøkologi, da det ligger slåttemark under 1 km fra denne lokaliteten. Samlet sett oppnår lokaliteten foreløpig verdien lokalt viktig – C, da større deler av enga fortsatt bærer preg av å ha vært pløyd og gjødslet tidligere. Verdien kan styrkes ytterligere gjennom videre målrettet restaurering.

5.3 Artsliste

Tabell 2: Artsliste for lokalitet Østebø 1, basert på feltkartlegging 21.06.2021 og eksport fra Artskart 27.01.2022 (Artsdatabanken og GBIF Norge 2022). Dersom det er flere dellokaliteter kan det vurderes å lage flere tabeller.

Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Seneste funn
Karplanter	<i>Achillea millefolium</i>	Ryllik	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Achillea ptarmica</i>	Nyseryllik	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Aegopodium podagraria</i>	Skvallerkål	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Agrostis capillaris</i>	Engkvein	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Ajuga pyramidalis</i>	Jonsokkoll *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Alchemilla</i>	Marikåpeslekta	NE	21.06.2021
Karplanter	<i>Anemone nemorosa</i>	Hvitveis	LC	10.07.2020
Karplanter	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	Gulaks *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Anthriscus sylvestris sylvestris</i>		LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Avenella flexuosa</i>	Smyle	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Calluna vulgaris</i>	Røsslyng	LC	10.07.2020
Karplanter	<i>Campanula rotundifolia</i>	Blåklokke *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Carex leporina</i>	Harestarr	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Carex pallescens</i>	Bleikstarr	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Carex panicea</i>	Kornstarr *	LC	10.07.2020
Karplanter	<i>Centaurea jacea</i>	Engknoppurt *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Cirsium arvense</i>	Åkertistel	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Convallaria majalis</i>	Liljekonvall	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Dactylis glomerata</i>	Hundegras	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Dryopteris filix-mas</i>	Ormetelg	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Equisetum pratense</i>	Engsnelle	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Festuca rubra</i>	Rødsvingel	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Filipendula ulmaria</i>	Mjødurt	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Fragaria vesca</i>	Markjordbær	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Geranium sylvaticum</i>	Skogstorkenebb	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Geum rivale</i>	Enghumleblom	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Hieracium umbellatum</i>	Skjermesveve	NE	21.06.2021
Karplanter	<i>Hypericum maculatum</i>	Firkantperikum	LC	21.06.2021

Karplanter	<i>Juncus conglomeratus</i>	Knappsviv	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Juncus effusus</i>	Lyssiv	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Knautia arvensis</i>	Rødknapp *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Lathyrus linifolius</i>	Knollerteknapp *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Lathyrus pratensis</i>	Gulflatbelg	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Leucanthemum vulgare</i>	Prestekrage *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Lotus corniculatus</i>	Tirilunge *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Luzula multiflora</i>	Bakkefrytle *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Melica nutans</i>	Hengeaks	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Oxalis acetosella</i>	Gjøkesyre	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Phegopteris connectilis</i>	Hengeving	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Phleum pratense</i>	Timotei	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Plantago lanceolata</i>	Smalkjempe *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Platanthera chlorantha</i>	Grov nattfiol *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Potentilla erecta</i>	Tepperot *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Prunella vulgaris</i>	Blåkoll	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Pteridium aquilinum</i>	Einstape	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Ranunculus acris</i>	Bakkesoleie	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Rhinanthus minor</i>	Småengkall *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Rumex acetosa</i>	Syre	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Scorzoneroide autumnalis</i>	Føllblom	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Silene vulgaris</i>	Engsmelle	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Solidago virgaurea</i>	Gullris	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Stellaria graminea</i>	Grasstjerneblom	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Succisa pratensis</i>	Blåknapp *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Taraxacum vulgare</i>		NE	21.06.2021
Karplanter	<i>Trifolium pratense</i>	Rødkløver	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Trifolium repens</i>	Hvitkløver	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Veronica chamaedrys</i>	Tveskjeggveronika	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Veronica officinalis</i>	Legeveronika *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Vicia cracca</i>	Fuglevikke	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Viola riviniana</i>	Skogfiol	LC	21.06.2021
Sommerfugler	<i>Aglais io</i>	Dagpåfugløye	LC	02.08.2017

Sommerfugler	<i>Anthocharis cardamines</i>	Aurorasommerfugl	LC	06.05.2018
Sommerfugler	<i>Callophrys rubi</i>	Grønnstjertvinge	LC	27.04.2021
Sommerfugler	<i>Chrysoteuchia culmella</i>	Årenebbmott	LC	10.07.2020
Sommerfugler	<i>Evergestis pallidata</i>	Blek kålmott	LC	10.07.2020
Sommerfugler	<i>Gonepteryx rhamni</i>	Sitronsommerfugl	LC	02.08.2017
Sommerfugler	<i>Lomaspilis marginata</i>	Randmåler	LC	10.07.2020
Sommerfugler	<i>Polygonia c-album</i>	Hvit c	LC	31.07.2017
Sommerfugler	<i>Scotopteryx chenopodiata</i>	Brun bakkemåler	LC	10.07.2020
Edderkoppdyr	<i>Araneus diadematus</i>	Korsedderkopp	LC	31.07.2017
Edderkoppdyr	<i>Misumena vatia</i>	Kameleonedderkopp	LC	17.06.2021
Nebbmunn, kamelhalsfluer, mudderfluer, nettvinger	<i>Myrmeleon</i>		NE	31.07.2017
Biller	<i>Nicrophorus vespilloides</i>		LC	31.07.2017
Moser	<i>Rhytidiadelphus squarrosus</i>	Engkransmose	LC	10.07.2020

* Arten er en kjennetegnende art/tyngdepunksart/skilteart for semi-naturlig eng.

Tabell 2: Artsliste for lokalitet Østebø 2, basert på feltkartlegging 21.06.2021 og eksport fra Artskart 27.01.2022 (Artsdatabanken og GBIF Norge 2022). Dersom det er flere dellokaliteter kan det vurderes å lage flere tabeller.

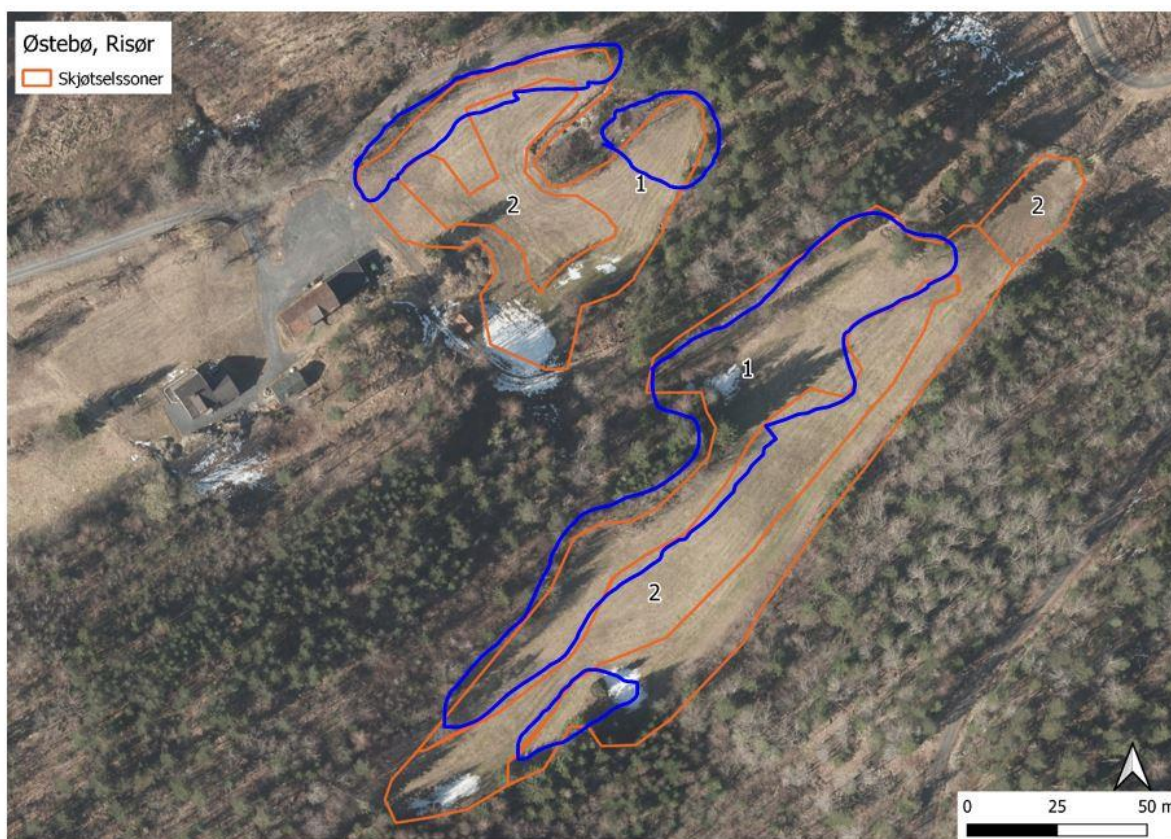
Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Seneste funn
Karplanter	<i>Achillea millefolium</i>	Ryllik	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Achillea ptarmica</i>	Nyseryllik	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Aegopodium podagraria</i>	Skvallerkål	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Agrostis capillaris</i>	Engkvein	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Ajuga pyramidalis</i>	Jonsokkoll *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Anemone nemorosa</i>	Hvitveis	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	Gulaks *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Anthriscus sylvestris</i>	Hundekjeks	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Avenella flexuosa</i>	Smyle	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Campanula rotundifolia</i>	Blåklukke *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Carex pallescens</i>	Bleikstarr	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Centaurea jacea</i>	Engknoppurt *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Clinopodium vulgare</i>	Kransmynte	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Dactylis glomerata</i>	Hundegras	LC	21.06.2021

Karplanter	<i>Filipendula ulmaria</i>	Mjødurt	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Fragaria vesca</i>	Markjordbær	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Galium boreale</i>	Hvitmaure *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Geranium sylvaticum</i>	Skogstorkenebb	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Heracleum sphondylium</i>	Bjørnekjeks	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Hieracium umbellatum</i>	Skjermesveve	NE	21.06.2021
Karplanter	<i>Hypericum maculatum</i>	Firkantperikum	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Knautia arvensis</i>	Rødknapp *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Lathyrus linifolius</i>	Knollerteknapp *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Leucanthemum vulgare</i>	Prestekrage *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Lotus corniculatus</i>	Tiriltunge *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Luzula multiflora</i>	Bakkefrytle *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Melampyrum pratense</i>	Stormarimjelle	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Noccaea caerulea</i>	Vårpengeurt	PH	10.07.2020
Karplanter	<i>Pilosella officinarum</i>	Hårsveve *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Plantago lanceolata</i>	Smalkjempe *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Platanthera chlorantha</i>	Grov nattfiol *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Polygalaceae</i>	Blåfjærfamilien *	NE	21.06.2021
Karplanter	<i>Potentilla erecta</i>	Tepperot *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Prunella vulgaris</i>	Blåkoll	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Rumex acetosa</i>	Syre	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Rumex longifolius</i>	Høymol	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Silene vulgaris</i>	Engsmelle	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Stellaria graminea</i>	Grasstjerneblom	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Succisa pratensis</i>	Blåknapp *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Trifolium pratense</i>	Rødkløver	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Trifolium repens</i>	Hvitkløver	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Urtica dioica</i>	Stornesle	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Veronica chamaedrys</i>	Tveskjeggveronika	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Veronica officinalis</i>	Legeveronika *	LC	21.06.2021
Karplanter	<i>Vicia sepium</i>	Gjerdevikke	LC	21.06.2021
Sommerfugler	<i>Aglais urticae</i>	Neslesommerfugl	LC	10.07.2020
Sommerfugler	<i>Autographa gamma</i>	Gammafly	LC	30.05.2018

Sommerfugler	<i>Eulithis populata</i>	Blåbærmåler	LC	31.07.2017
Sommerfugler	<i>Gonepteryx rhamni</i>	Sitronsommerfugl	LC	06.05.2018
Sommerfugler	<i>Polygonia c-album</i>	Hvit c	LC	30.05.2018
Biller	<i>Platycis minutus</i>		LC	13.08.2021
Biller	<i>Semanotus undatus</i>		LC	03.04.2021
Edderkoppdyr	<i>Ixodes ricinus</i>	Skogflått	NE	10.07.2020
Fugler	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Bøksanger	LC	14.05.2021
Fugler	<i>Sturnus vulgaris</i>	Stær	NT	19.05.2021

* Arten er en kjennetegnende art/tyngdepunktsart/skilleart for semi-naturlig eng.

5.4 De mest artsrike delene innenfor sone 1

Figur 12. Blå avgrensninger viser ca. arealer hvor det er mest artsrikt innenfor sone 1. Dersom grunneier ikke har mulighet til å slå alt av areal innenfor sone 1 (og sone 2) med tradisjonell slått bør disse arealene prioriteres for tradisjonell skjøtsel først. Avgrensningen er omtrentlig.

Biofokus

– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

Biofokus rapport 2022–035
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-071-7

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no